

Yttrande

Dnr Ku2019/00550/KO

Kulturdepartementet

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar:

Demokratins skattkammare - Förslag till en nationell biblioteksstrategi

Dorotea kommun har getts möjlighet att yttra sig över förslaget till nationell biblioteksstrategi. Dorotea kommun är en av Sveriges minsta kommuner med ktympande skatteunderlag, en åldrande befolkning och stora avstånd. I kommunens centralort finns ett integrerat folk- och skolbibliotek, som fyller en mycket viktig funktion i samhället.

Övergripande synpunkter på rapporten:

Dorotea kommun välkomnar en nationell biblioteksstrategi som försöker ta ett helhetsgrepp om det svenska biblioteksväsendets utveckling och framtida riktning. Vi välkomnar att det statliga anslaget till biblioteksverksamhet föreslås höjas permanent.

På ett övergripande plan har vi också följande synpunkter:

- Vision (bibliotek för alla) och målbild (demokrati) hade gärna fått vara mer konkret. Vi önskar också att det var tydligare ifall tanken är att det svenska biblioteksväsendet ska ha nått målet när vi har genomfört de sex reformförslagen, eller om det krävs något ytterligare, och i så fall vad?
- Vi hade önskat att barn- och ungdomsperspektivet, som ju är prioriterat enligt bibliotekslagen, hade syns mer genomgående i rapporten och reformförslagen.
- Vi vill framhålla vikten av att satsningar på folkbiblioteken sker utifrån kommunernas egna förutsättningar och behov. Vi ser en tendens i rapporten att åtgärder på nationell och i viss mån regional nivå redan förefaller vara detaljplanerade.
- En central del av vår verksamhet, som vi ser kommer vara fortsatt viktig, är det läsfrämjande arbetet. Även bibliotekslagen framhåller att detta är centralt för folkbiblioteken. Läsning beskrivs i strategin som ett av flera medel för att uppnå målet demokrati, men vi anser att det hade behövt följas av ett reformförslag som beskrev hur biblioteken

ska stärka det läsfrämjande arbetet, inte minst gentemot bibliotekslagens prioriterade målgrupper.

Synpunkter på reformförslagen

Stärkta skolbibliotek

Vi instämmer i att skolbiblioteken behöver förstärkas. Vi ser dock inte att medieförsörjning är det främsta problemområdet. Vi skulle vilja att förslaget fokuserade på vikten av läsning och språkutveckling, inte minst för barn som tillhör någon av de nationella minoriteterna, har annat modersmål än svenska och/eller har funktionsnedsättningar. Vi ser också stort behov av stöd vad gäller att utveckla och stärka samarbetet mellan skola och bibliotek.

Stärkta bibliotek för nationella minoriteter

Förslaget att satsa på resursbiblioteken för nationella minoriteter och urfolk är bra. Vi vill påtala att stödet behöver vara långsiktigt för att ge varaktig effekt. Dessutom behöver folkbiblioteken utökad stöd, inte bara vad gäller medieförsörjning. Reformförslaget behöver innefatta kompetenshöjning av bibliotekspersonal, liksom arbete för att biblioteksrummen - de fysiska såväl som de digitala - blir inkluderande och fria från koloniala och rasistiska föreställningar och uttryck.

Det är viktigt att bibliotekens arbete för nationella minoriteter och urfolk sammanfattas med målgruppen snarare än för målgruppen. Därför är det bra att strategin framhåller att det behövs dialog med målgrupperna.

Dorotea kommun är sedan 2012 samisk förvaltningskommun. Utifrån vår egen erfarenhet av arbete med den sydsamiskamålgruppen vill vi framhålla att samarbete kring medieförsörjning, språkrevitalisering och kompetenshöjning kan behöva överskrida nationsgränser för att bli så framgångsrika och effektiva som möjligt. Vi tror att det är viktigt att se samverkansmöjligheter med aktörer i hela Saepmie.

Stärkt mångspråkig biblioteksverksamhet

Vi välkomnar satsningarna på stärkt mångspråkig medieförsörjning och kompetensutveckling.

Vi anser dock att kompetensutveckling bör ha ett antidiskrimineringsperspektiv som utgångspunkt istället för att tala om mångkulturkompetens (s. 7). Mångkultur är ett begrepp utan tydlig innebörd som ofta skymmer att olikheter mellan människor kan ha med diskriminering att göra. Det perspektivskifte vi efterfrågar syns delvis i rapporten s avsnitt om nationella minoriteter och urfolk.

samerna, där rapporten framhåller att biblioteken behöver arbeta för att undvika strukturell diskriminering (s. 8). Samma synsätt bör inkluderas i relation till satsningar på mångspråkig biblioteksverksamhet.

För att ett litet bibliotek som Dorotea bibliotek ska kunna tillgodose alla våra låntagares behov är Internationella bibliotekets kompletterande medieförsörjning och kompetens mycket viktig. Vi håller därför med om att en lånecentralsfunktion som Internationella biblioteket bör få stärkt och utvidgat stöd, och välkomnar att stödet inte enbart ska gälla medieförsörjning utan även kompetensutveckling.

Stärkta nationella digitala bibliotekstjänster

Vi instämmer i vikten av att litteratur och information finns tillgängligt fritt och digitalt för alla. Som integrerat förfä- och skolbibliotek med en begränsad kommunal budget är det en utmaning att erbjuda våra användare relevant digital litteratur. Urvalet och finansieringen av e-medier är i dag långt bortom bibliotekens kontroll, varför en lösning på frågan om e-medier är högst angelägen.

Det är vår förhoppning att en satsning på stärkta digitala bibliotekstjänster också tar i beaktande behoven av tillgång till kurslitteratur hos de vuxna som studerar på distans och inte har (fysisk) tillgång till ett forskningsbibliotek - så att det blir lättare för glesbygdsbor att utbilda sig.

Stärkt nationell biblioteksmyndighet

Vi tar inte ställning i frågan om hur stödet till de publika biblioteken bäst ska styras. Men oaktat hur det sker, vill vi framhålla vikten av att det - som rapporten skriver - sker på ett "stödjande, inte styrande" sätt.

Vi har kunnat ta nödvändiga kliv framåt i vår verksamhet tack vare satsningen Stärkta bibliotek och kommer även i fortsättningen att behöva den typen av stöd. Kulturrådet har varit en vilting finansierare och stöttepelare både vad gäller Stärkta bibliotek, litteraturstöd/ distributionsstöd och andra insatser för en utvecklad demokrati och ett varierat, rikt kulturutbud. Vi hade önskat att Kulturrådets viltinga roll för foliebiblioteken syntes tydligare i rapporten.

Stärkt nationell struktur för kompetensutveckling inom biblioteksväsendet

Kompetensutveckling är avgörande för biblioteken, inte minst i denna tid när samhället förändras i en rask takt. Vi tar inte ställning till frågan om ett fortbildningsinstitut är bästa sättet att organisera kompetensutveckling på. Vi vill dock gärna påtala att regionbibliotekets insatser för oss, som en liten inlandskommun, har varit och är mycket betydelsefulla. Vi önskar att regionbibliotekets välfungerande roll som samordnare för litteratur- och läsfrämjande insatser för alla åldrar, satsningar i Wiliet med Digitalt först, fortbildningsinsatser, hjälper med bidragsansökningar samt omvärldsanalys tas tillvara och stärks. Vi ser också behov av samma typ av samordning och stöd i regionen vad gäller skolbiblioteksverksamhet, där skillnaderna i tillgång och kvalitet är ännu större än när det gäller följande: biblioteksverksamhet

Linnea Johansson
Kultur- och fritidschef
Dorotea kommun